

Оцінка впливу цифровізації на економічний розвиток: перспективи переходу до цифрової економіки

Смаглюк Анна Андріївна¹, Кондрат Олександр Борисович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.04.2025	Економіка	330.004

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15363710>

Анотація. Охарактеризовано поняття та суть цифрової економіки. Визначено основні характеристики та складники цифрової економіки. З'ясовано глобальні тренди цифровізації, що засвідчує важливість цілісної цифрової стратегії, міжсекторної співпраці, інвестицій в людський капітал та розвиток цифрової інфраструктури. Проаналізовано стан цифрової трансформації економіки України. Зазначено, що Україна в рейтингу цифрової конкурентоспроможності залишається на пересічних позиціях, що свідчить про значний потенціал розбудови цифрової економіки в країні. Здійснено аналіз впливу цифровізації на економіку, зокрема, визначено вплив цифрових технологій на продуктивність та інновації. Виокремлено особливості трансформації ринку праці під впливом цифровізації. Визначено роль цифрової інфраструктури в розвитку бізнесу й держави. Представлено рекомендації щодо пришвидшення цифровізації та формування ефективної цифрової стратегії економічного розвитку.

Ключові слова: цифрова трансформація, економічне зростання, цифрові тенденції, глобалізація, продуктивність, автоматизація процесів, ринок праці, цифрова інфраструктура.

Assessing the Impact of Digitalization on Economic Development: Prospects for the Transition to a Digital Economy

Annotation. Presently, digitalization is appearing as a key catalyst for economic growth and competitiveness of national economies. The fast adoption of digital technologies is significantly reshaping the framework of economic systems, modifying markets, business management paradigms, and interaction mechanisms between business entities. The digital economy offers new opportunities to improve production efficiency, increase labor productivity, foster innovations, and better the quality of life. Digitalization is reshaping traditional economic systems, generating new markets, enabling faster information sharing, automating production operations, and boosting management efficiency. These processes necessitate a comprehensive scientific analysis of the financial effects of digital

¹ Смаглюк Анна Андріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та підприємництва, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8874-3719>

² Кондрат Олександр Борисович, кандидат економічних наук, докторант, Національний університет біоресурсів і природокористування України, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2021-2639>.

transformation. The passage outlines the concept and principles of the digital economy. The key characteristics and elements of the digital economy are pinpointed. Global trends in digitalization are detailed, demonstrating the significance of a complete digital plan, cross-industry collaborations, investment in human resources, and the establishment of digital infrastructure. An evaluation of Ukraine's digital transformation progress is given. It's noted that Ukraine occupies a middle ground in the digital competitiveness rating, suggesting considerable potential for advancing the digital economy within the country. The writer assesses digitalization's effect on the economy, specifically, the impact of digital technologies on productivity and innovation. The traits of labor market modification under the effect of digitalization are highlighted. The role digital infrastructure plays in business and national development is determined. Recommendations for quickening digitalization and formulating an effective digital strategy for economic progress are given. Implementing these suggestions will create the foundation for the successful acceleration of digitalization and the development of an effective digital strategy for economic development. Creating a robust digital infrastructure, backing innovation, boosting digital skills, and building an inclusive environment for businesses and citizens are crucial steps to ensure the enduring progress of the digital economy in Ukraine.

Keywords: digital transformation, economic growth, digital trends, globalization, productivity, process automation, labor market, digital infrastructure.

Вступ

Постановка проблеми. Цифровізація, яка відіграє провідну роль в економічному зростанні та конкурентоспроможності держави сьогодні, є важливим фактором у глобальній трансформації. Цифровізація змінює звичні моделі фірми, організацію ринку праці та способи взаємодії держави, компанії та громадян. Водночас, перехід до цифрової економіки супроводжується різними проблемами, враховуючи нерівний доступ до цифрових технологій, недостатню цифрову грамотність населення, кібербезпеку та потребу реформування законодавства та інституційної інфраструктури.

Це питання особливо актуальне в країнах з перехідною економікою, зокрема Україні, де цифрові ініціативи швидко зростають, але супроводжуються перепонами. Зрештою, брак всеосяжного бачення цифрового переходу, фрагментація реформ, відсутність фінансування та людські ресурси можуть пригальмувати позитивні наслідки цифровізації економіки. Відтак, існує потреба у комплексному дослідженні впливу цифровізації на економічні процеси, а також вивчення причин та механізмів дієвого переходу до цифрової економіки. Це дозволить встановити стратегічне бачення цифрового розвитку як джерела тривалого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці значна увага присвячена впливу цифровізації на економічне зростання, проведено низку досліджень щодо перспектив переходу до цифрової економіки, акцентовано на пріоритетності розбудови цифрової економіки для України. Такі дослідники як Д.І. Безрук [1, с. 43], І.А.Дернова, Т.М. Боровик [2, с. 22], О. Галушак, М. Галушак, Г. Машлій [3, с.155], Н.Ю. Подольчак, О.І. Білик, Я.В. Левицька [4] досліджували загальні засади та сучасний стан цифровізації в Україні. Т. Шталь, К. Плеханов [5, с. 22], М.В. Рошук [6, с. 49], А.Ю. Семенов [7, с. 38], В.О. Войтенко [8, с. 23], М.В. Руденко [9, с. 11] аналізували поступ різних складників цифрової економіки України задля виявлення головних тенденцій; досліджували позицію України в міжнародних рейтингах. З.В. Пічкурова, [10], С. Боліла [11, с. 265] досліджували риси та напрями розвою цифрової економіки України з врахуванням викликів та потреб воєнного періоду. Зважаючи на розмах наукових розробок та вивчення окреслених питань, на наш погляд, актуальним є з'ясування впливу цифровізації на економічне зростання; перспектив та умов ефективного

переходу до цифрової економіки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення ролі цифровізації як чинника економічного та визначення перспектив і умов дієвого переходу до цифрової економіки, з особливим наголосом на український контекст.

Завдання статті:

1. Викласти теоретичні засади цифрової економіки та її головні властивості.
2. Дослідити сучасні світові тренди цифровізації та їхній вплив на економічні явища.
3. Визначити головні напрями впливу цифрових технологій на продуктивність, зайнятість, новації та бізнес-моделі.
4. Проаналізувати стан цифрової трансформації України.
5. Запропонувати стратегії щодо прискорення цифровізації та створення ефективної цифрової стратегії економічного розвитку.

Результати

У теперішньому контексті глобалізації та технологічного прогресу цифровізація піднялася на позицію одного з ключових факторів економічного розвитку, розширення ринку та покращення конкурентоздатності держав. Фундація розвитку нових бізнес-моделей, оптимізація державного управління, розбудова інфраструктури, інновацій та освіти базується на цифрових технологіях. Динамічне зростання, підвищення продуктивності та більш високий рівень залучення демонструють економіки, які адаптуються до цифрових змін.

Цифрова економіка утворюється як новий різновид економічної системи, заснований на використанні даних, Інтернету речей, штучного інтелекту, хмарних технологій та цифрових платформ. Водночас, перехід до моделі цифрового розвитку супроводжується багатьма проблемами: цифрова нерівність, загрози кібербезпеки, відсутність інфраструктури та нерівномірний доступ до цифрової інфраструктури.

Цифрова економіка - це система економічного поступу на основі широкого застосування цифрових технологій, Інтернету, великих даних, штучного інтелекту, хмарних обчислень та інших найновіших підходів. Перетворення звичних економічних процесів у цифрову модель є ключовим, що веде до зростання ефективності, зменшення трансакційних витрат, збільшення доступу до ринків та створення нових бізнес-моделей. На відміну від традиційної промислової моделі економіки, де фізичний капітал є головним ресурсом у цифровій економіці, основними чинниками є дані, цифрові платформи та людські ресурси з високим рівнем цифрової обізнаності.

Глобальний досвід показав, що цифрова економіка є джерелом новацій та конкурентоздатності держав. Це сприяє розвитку нових сфер економіки, враховуючи електронну комерцію, Fintech, Edtech, Govtech та інші, а також змінюючи роль країни, яка стала невід'ємною частиною цифрової трансформації шляхом розбудови електронного уряду та цифрових сервісів.

Отже, цифрова економіка - це не просто технологічне відродження конкретного бізнесу, а й глибока трансформація економічних відносин, що охоплює всі шаблі, від окремих клієнтів до міжнародних ринків. Цифрову економіку вирізняють різноманітні ключові риси, які відрізняють її від звичайної економічної моделі. Ці характеристики є репрезентативними для глибинних змін, які відбуваються в галузі виробництва, розповсюдження, обміну та споживання товарів та послуг (рис. 1).

Рис. 1. Основні характеристики та складові цифрової економіки

Джерело: сформовано автором на основі [12, с. 143]

Одним з ключових факторів, що вплинули на сьогоденний економічний

ландшафт, є цифровізація, котра змінила традиційні галузеві моделі та державні структури на реагуючі, ефективні та зосереджені на системних новаціях. У глобальному масштабі цей процес триває з різною інтенсивністю в залежності від рівня розвитку держави, проте помітною є тенденція до цифрової трансформації всіх секторів економіки, від промисловості до сфери послуг і державного управління. Глобальні цифрові тренди, такі як аналітика великих даних (big data), штучний інтелект (AI), Інтернет речей (IoT), Blockchain Technologies (IoT) та дедалі ширше використання Інтернет -технологій, таких як біткойн та блокчейн, відкрили нові перспективи для економічного зростання, підвищення рівня виробництва та інновацій. Водночас ці технології приносять нові виклики, особливо в царині кібербезпеки, контролю цифрових ринків та цифрового розриву. Міжнародний досвід цифровізації навчив про найбільш ефективні та креативні підходи до розгортання цифрових ініціатив. Огляд розширених практик не лише допомагає побачити сучасні глобальні тенденції, а й визначити, які чинники сприяли успіху впровадження цифрових технологій на національному рівні.

Цифровізація у 21 сторіччі стала ключовим каталізатором економічного зростання, креативності та світової конкуренції. Успіх передових країн показує, що цифрові технології сприяють піднесенню ринку, модернізації державного управління, розвитку людських ресурсів та інклюзивного економічного зростання (табл. 1).

Таблиця 1

Глобальні тренди цифровізації: міжнародний досвід

Глобальні тренди	Характеристика
Швидке зростання цифрової економіки	Частка цифрової економіки у ВВП розвинених держав перевищує 10–15%, і ця цифра стабільно збільшується. Цифрові технології проникають у всі галузі — від аграрного до фінансового
Розвиток цифрових платформ і маркетплейсів	Компанії на зразок Amazon, Alibaba, Google, Microsoft та Apple формують платформову економіку, де ключова вартість створюється через обмін даними, послугами та інфраструктурою
Інтеграція штучного інтелекту та великих даних	Впровадження AI у виробництво, логістику, охорону здоров'я, фінанси та освіту дозволяє оптимізувати процеси, зменшити витрати й створити нові різновиди послуг
Цифрове урядування та е-послуги	Естонія вважається світовим лідером у царині електронного уряду. Усі адміністративні сервіси доступні онлайн
Інвестиції в цифрову інфраструктуру	Країни ЄС, Сполучені Штати Америки, Південна Корея та Сінгапур активно фінансують розбудову широкосмугового інтернету, 5G, дата-центрів та систем кібербезпеки.
Цифрова інклюзія та освіта	Велика увага приділяється цифровій освіченості населення, особливо в країнах Скандинавії та Канаді. Це дає підстави для повноцінної участі громадян в цифровій економіці.
Розробка національних планів цифровізації	Більшість держав мають окремі цифрові стратегії. Наприклад, стратегія "Digital India", програма "Made in China 2025", ініціатива ЄС "Digital Decade" визначають пріоритети на рівні державної політики

Джерело: сформовано автором на основі [13; 14, с. 72]

Міжнародний досвід підкреслює важливість комплексної цифрової стратегії,

міжгалузевої співпраці, інвестицій у людський капітал та розбудови цифрової інфраструктури. Ці уроки є надзвичайно актуальними для держав, що перебувають на етапі цифрового переходу, включно з Україною. Цифровізація виступає як ключовий чинник сучасного економічного розвитку, будучи основою для трансформації традиційних секторів та створення нових перспектив для зростання. В умовах глобалізації та стрімкого поступу інформаційних технологій інтеграція цифрових технологій у всі галузі економіки дає змогу значно збільшити продуктивність, інноваційність та конкурентоспроможність.

Процеси цифровізації містять різноманітні аспекти — від автоматизації виробничих процесів до впровадження нових бізнес-моделей, заснованих на великих даних, штучному інтелекті та інтернеті речей. Через використання цифрових інструментів підприємства мають можливість зменшувати витрати, збільшувати ефективність і оперативно реагувати на зміни в ринковому середовищі. Водночас цифровізація сприяє виникненню нових економічних секторів, створенню інноваційних продуктів і послуг, а також забезпечує доступ малим та середнім підприємствам до нових ринків.

У глобальному контексті цифровізація не тільки пришвидшує економічне зростання окремих країн, а й змінює баланс сил на світових ринках. Розвиток цифрових платформ, фінансових технологій, онлайн-освіти та інших нововведень відкриває додаткові перспективи для посилення економічного потенціалу держав.

Враховуючи ці фактори, цифровізація стала інструментом для здобуття сталого економічного зростання на різних щаблях — від окремих підприємств до національних та світових економік. Вона відкриває нові горизонти для ефективного використання ресурсів, підвищення інноваційного потенціалу та створення високотехнологічних робочих місць, що є важливим аспектом для майбутнього розвитку.

Діджиталізація робиться ключовим чинником економічного піднесення, оскільки вона не лише сприяє модернізації окремих галузей економіки, але й визначає нові можливості для глобальних економічних перетворень. Вона змінює традиційні моделі виробництва, споживання та управління, інтегруючи новітні технології, що дозволяють значно підвищити ефективність і продуктивність на всіх щаблях економічної діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив цифровізації на економічне зростання

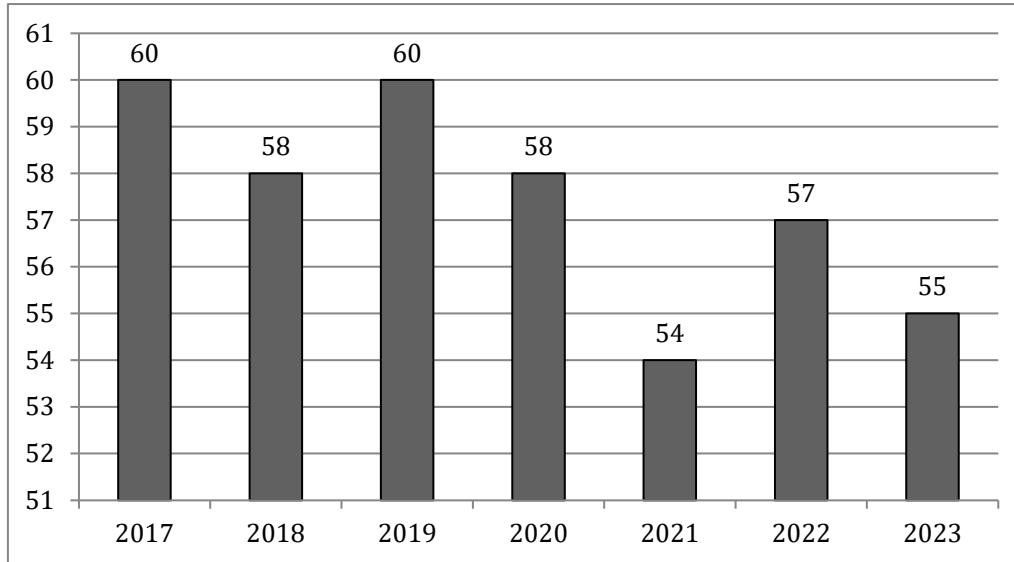
Напрямок цифровізації	Вплив на економічне зростання
Підвищення продуктивності	Оптимізація процесів, зменшення витрат, скорочення часу на виробничі дії, що сприятиме піднесенню ефективності бізнесу
Інновації та нові бізнес-моделі	Створення нових ринків та продуктів, розвиток стартапів, що активізує економічний поступ
Розвиток нових секторів економіки	Створення свіжих робочих місць та розширення економічної діяльності в галузях FinTech, EdTech, AgriTech, IT-сервісів та інших
Глобалізація і доступ до нових ринків	Можливість для малих і середніх підприємств виходити на міжнародні ринки через цифрові шляхи, знижуючи перепони для входу
Цифрове урядування	Підвищення дієвості державного управління, зменшення видатків, полегшення доступу до сервісів для громадян
Фінансові інновації	Революція у фінансових сервісах, доступ до цифрових платіжних платформ і криптовалют, забезпечення фінансової інклюзії
Масштабування через технології	Збільшення підприємств завдяки автоматизації, хмарним технологіям та великим даним

Джерело: сформовано автором на основі [15]

Цифровізація виступає ключовим чинником, здатним значно змінити глобальну економіку, сприяючи підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку нових технологій та запровадженню інноваційних бізнес-моделей. В Україні цифровізація є важливим компонентом економічного зростання та розвитку, охоплюючи аспекти інфраструктури, інституційної спроможності, цифрової освіти та доступу до електронних послуг. Оцінка рівня цифрової трансформації України здійснюється з використанням Індексу цифрової трансформації регіонів, розробленого Міністерством цифрової трансформації України. У дослідженні [16] було запропоновано аналіз запланованих заходів та видаткових статей у кожному напрямку цифрової відбудови України на 2022–2025 рр. Реалізація цих напрямів, заходів та проектів значно сприятиме цифровому відновленню та розбудові країни у вказаний період.

У вересні 2022 р. Україна стала учасником проекту Digital Europe з метою підвищення цифрового майбутнього. Майбутнє зростання економіки України також збільшить участь у глобальних програмах Global Global Global, що з'єднують Європейський об'єкт, який має бюджет понад 6 мільярдів євро. Це стосується таких ключових напрямків: високоефективний комп'ютинг (2,2 мільярди євро в економіці, обороні та охороні здоров'я), штучний інтелект, статистика та хмарні послуги (2,1 мільярд євро) та використання цифрових технологій в економіці та суспільстві (1,1 мільярд євро) [17].

Згідно з дослідженнями ООН, Україна значно покращила свої позиції у світовому рейтингу цифрового уряду. Без активної роботи Міністерства цифрової трансформації України та постійної допомоги міжнародних партнерів, такий значний прогрес у цифровізації був би неможливим [18]. Відповідно до результатів на рис. 2, Україна посіла 55-е місце в загальній оцінці цифрової конкурентоспроможності наприкінці 2023 р.

Рис. 2. Рейтинг цифрової конкурентоспроможності України у 2017–2023 рр.

Джерело: сформовано автором а основі [19]

Загалом, країна поліпшила власні позиції в цьому рейтингу, що показує поступове збільшення цифрової економіки, активне сприйняття та використання новітніх технологій інформації та комунікацій з боку економічних установ. В Україні ситуація в галузі інноваційного розвитку, прав інтелектуальної власності, включення ІТ-домени в глобальний інформаційний простір тощо залишається складною в Україні. У цих рейтингах Україна знаходиться в посередніх рядах. Це вказує на значний потенціал для створення цифрової економіки в регіоні, яка може бути реалізована

шляхом активної участі держави у створенні сприятливих умов для інвестицій в ІКТ.

Цифрові технології стають ключовим каталізатором економічного прогресу в реаліях сучасного світу. Їх вплив на продуктивність та інновації є безпрецедентним та має глибокі наслідки для усіх галузей економіки, від виробництва до фінансів, медицини та освіти. З розвитком таких технологій, як штучний інтелект, Інтернет речей (IoT), великі дані (Big Data) та автоматизація, підприємства мають змогу значно збільшити свою ефективність, зменшити витрати та вдосконалити внутрішні процеси. Водночас, цифровізація створює нові можливості для нововведень, дозволяючи підприємствам розробляти нові продукти, послуги та бізнес-моделі, що змінюють правила гри на ринку.

У цьому контексті цифрові технології не тільки оптимізують наявні процеси, а й відчиняють нові обрії для творчості й поступу, що створює перспективи для стартапів, фірм та навіть державних інституцій. Завдяки цифровізації зростає рівень глобальної інтеграції, виникають нові форми взаємодії з клієнтами та партнерами, а також з'являються свіжі підходи до управління й організації праці. Всі ці зміни сприяють суттєвому підвищенню продуктивності та прискоренню інновацій в економіці.

Технології стали не тільки інструментами для досягнення оперативних цілей, але й важливими чинниками для розвитку новаторських ідей, що своєю чергою стимулює економічне зростання. В цьому контексті варто дослідити, як саме цифрові технології сприяють підвищенню продуктивності та розвитку інновацій, які зміни відбуваються в бізнес-середовищі і що чекає підприємства у майбутньому.

Цифрові технології сприяють зростанню продуктивності завдяки автоматизації процесів, поліпшенню управління ресурсами та оптимізації операцій. Результати впливу цифрових технологій на продуктивність та інновації наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Вплив цифрових технологій на продуктивність і інновації

Критерій	Вплив цифрових технологій	Результат
Автоматизація та роботизація	Впровадження роботів, штучного інтелекту та автоматизованих систем у виробництво, скорочення часу та витрат	Індустрія 4.0, IoT, автоматизація. Зменшення витратків на виготовлення до 30%
Цифрові бізнес-платформи	Використання ERP-систем, хмарних платформ для поліпшення керування ресурсами, фінансами та операціями	Платформи для керування бізнес-процесами (SAP, Oracle)
Цифрові комунікаційні платформи	Підвищення ефективності взаємодії всередині компаній та з клієнтами через відеоконференції, чати, електронні листи	Підвищення продуктивності завдяки скороченню часу на комунікацію
Інновації в нових продуктах і послугах	Створення нових продуктів і сервісів на основі цифрових технологій (IoT, штучний інтелект, 3D-друк)	Нові продукти в AgriTech, MedTech, FinTech, 3D-друк у виробництві
Інноваційні бізнес-моделі	Розбудова бізнес-моделей на основі цифрових платформ (Uber, Airbnb), моделей передплати (Spotify, Zoom) та спільного споживання	Платформи для спільного споживання, онлайн-платформи з передплатою
Інкубатори та стартапи	Створення стартапів та розвиток інкубаторів завдяки цифровим технологіям, швидкий старт нових інноваційних рішень	Більше ніж 1500 стартапів в Україні, зокрема в FinTech
Інновації в	Розвиток FinTech, криптовалюта та	Технології блокчейн,

фінансових послугах	блокчейн-технологій для поліпшення фінансових операцій, безпеки й доступу до фінансів	цифрові гроші, інтернет-банкінг
Технології для збереження даних	Впровадження блокчейну, цифрових двійників та нових методів зберігання та опрацювання даних, що гарантує безпеку і прозорість	Блокчейн у фінансах, кадастрах землі, цифрових двійниках для бізнес-аналізу
Продуктивність і гнучкість	Високий рівень ефективності завдяки автоматизації, цифровим засобам для співпраці та можливості працювати віддалено	Програми для командної праці (Slack, Microsoft Teams), гнучкі графіки діяльності

Джерело: сформовано автором на основі [20, с. 453]

Цифрові технології стають підґрунтям для збільшення продуктивності у різних секторах економіки, зменшуючи витрати та покращуючи ефективність процесів. Водночас вони є рушієм для інновацій, допомагаючи створювати нові продукти, послуги та бізнес-моделі, які змінюють наявні ринки та відкривають нові перспективи. Комбінація цих факторів створює передумови для сталого економічного зростання та конкурентоспроможності на світовому ринку.

Діджиталізація стала ключовим фактором змін на світовому ринку праці. Впровадження новітніх технологій — таких як штучний інтелект, автоматизація, хмарні сервіси, великі дані та цифрові комунікації — не лише трансформує окремі професії, а й змінює саму природу праці, формат зайнятості та вимоги до кваліфікації працівників. Сьогодні робота більше не прив'язана до фізичного місця або традиційного графіка — вона дедалі частіше виконується віддалено, гнучко, через цифрові платформи.

Ці зміни відкривають нові горизонти для висококваліфікованих спеціалістів і водночас породжують серйозні виклики для тих, хто не встигає адаптуватися до нової цифрової реальності. Виникає потреба у безперервному навчанні, перепідготовці та розвитку цифрової грамотності. Разом з тим цифровізація стимулює виникнення нових форм зайнятості, зокрема фрілансу, гіг-економіки та віддаленої праці, що змінює уявлення про сталу кар'єру.

В цьому контексті перетворення ринку праці є нагальною проблемою для аналізу, адже воно безпосередньо впливає на соціальну структуру, економічну мобільність, освітні потреби та політику працевлаштування в державі. Україна, як країна з активним ІТ-сектором та цифровими ініціативами, перебуває в епіцентрі цього процесу, що робить дослідження впливу цифровізації на ринок праці особливо актуальним. У табл. 4 представлено порівняльний аналіз трансформації ринку до і після цифровізації.

Таблиця 4

Трансформація ринку праці під впливом цифровізації

Критерії	До цифровізації	Після цифровізації
Форми зайнятості	Повна офлайн-зайнятість, стабільний графік	Віддалена праця, гнучкий розклад, фріланс, гіг-економіка
Професійна структура	Перевага традиційних професій (робітники, бухгалтери, службовці, конторники)	Збільшення попиту на ІТ-спеціалістів, аналітиків, цифрових маркетологів, розробників ШІ
Навички працівників	Технічні навички, базова освіта	Цифрова обізнаність, аналітичне розмірковування, здатність працювати з даними та онлайн-

		платформами
Місце роботи	Офіс, фізичне робоче місце	Дистанційно, коворкінг, гібридний формат
Освіта та розвиток	Формальна освіта, раз на життя	Безперервне навчання, мікрокурси, онлайн-навчання
Зайнятість населення	Традиційна зайнятість на одного роботодавця	Проектна робота, фріланс, декілька джерел прибутку
Цифрова нерівність	Менш помітна	Зростає: розрив у доступі до технологій між регіонами та віковими групами
Міграція та глобалізація праці	Еміграція фахівців за кордон	Онлайн-робота на закордонні компанії без виїзду з держави

Джерело: сформовано автором на основі [21]

Діджиталізація ринку праці — це не короточасний тренд, а тривалий процес, котрий змінює уявлення про професії, зайнятість та економічну мобільність. Для України ця трансформація відкриває як великі перспективи (експорт знань, піднесення ІТ-сектору), так і серйозні виклики (необхідність перекваліфікації, подолання цифрової нерівності). Влучна адаптація до нових умов потребує активної участі як держави, так і бізнесу та громадянського суспільства.

У теперішньому світі цифрова інфраструктура стала надзвичайно важливою основою для економічного зростання, ефективного управління та інноваційного поступу. Вона охоплює мережі передачі даних, хмарні сервіси, центри обробки інформації, платформи електронних послуг, а також засоби забезпечення кібербезпеки. Саме на цій базі функціонують цифрові сервіси, автоматизовані системи, онлайн-комунікації та платформи, що формують нову економіку.

Для бізнесу цифрова інфраструктура відкриває можливості для масштабування, скорочення витрат, виходу на світові ринки та впровадження новаторських рішень. Компанії можуть оперативно адаптуватися до змін ринку, оптимізувати процеси та взаємодіяти з клієнтами в реальному часі. У свою чергу, для держави це засіб підвищення прозорості, швидкості надання послуг, управління ресурсами та реагування на суспільні виклики.

Насамперед нагальною цифрова інфраструктура є для держав, котрі прагнуть прискорити модернізацію та зміцнити власну позицію у світовому цифровому просторі. Україна, яка активно впроваджує ініціативи цифрової трансформації, зокрема через платформу «Дія», демонструє, що розбудова цифрової інфраструктури може стати підґрунтям як для економічного прориву, так і для більш ефективного державного управління. В умовах цифрової трансформації роль цифрової інфраструктури набуває стратегічного значення, оскільки без неї неможливо ефективно реалізовувати інноваційні підходи, автоматизувати процеси чи надавати якісні онлайн-послуги (табл. 5).

Таблиця 5

Роль цифрової інфраструктури в розвитку бізнесу та держави

Сфера впливу	Бізнес	Держава
Доступ до цифрових послуг	Онлайн-реєстрація, електронна торгівля, CRM, фінансові послуги	Електронні послуги: ID, дотації, реєстри, ліцензії через портали («Дія» та інші)
Ефективність процесів	Автоматизація, віддалене управління, хмарні сервіси	Електронний документообіг, швидке надання адмінпослуг, зменшення бюрократії
Зниження	Менше витрат на офіс,	Оптимізація витрат на керування,

витрат	логістику, утримання інфраструктури	централізація даних
Швидкість комунікацій	Платформи для онлайн-співпраці, маркетинг, обслуговування споживачів	Швидка взаємодія з громадянами, посадовцями, оперативне інформування
Аналітика та дані	Великі дані, аналіз споживачів, передбачення попиту	Дані для ухвалення рішень, керування ресурсами, демографічні та суспільні дослідження
Довіра та безпека	Кібербезпека клієнтських та комерційних даних	Захист особистих даних громадян, кібероборона державних систем
Масштабування та доступ до ринків	Вихід на світові ринки через онлайн-платформи	Приєднання до міжнародних цифрових проєктів, цифрова дипломатія
Підтримка інновацій	Технічна основа для стартапів, свіжі бізнес-моделі	Інкубатори, відкриті відомості, технопарки, гранти на цифрові проєкти
Соціальна інклюзія	Розширення доступу до сервісів для клієнтів у віддалених місцевостях	Надання сервісів громадянам у віддалених громадах, електронне голосування, доступ до освіти
Критична інфраструктура	Стабільна IT-інфраструктура для здійснення діяльності	Національні центри обробки даних, державні хмари, резервні платформи, кібербезпека

Джерело: сформовано автором на основі [22; 23, с. 93]

Цифрова інфраструктура — це не просто технічна база, а ключовий чинник економічного поступу, збільшення ефективності бізнесу та модернізації державного управління. Без інвестицій у швидкісні мережі, хмарні сервіси, системи безпеки та цифровий вишкіл неможливо гарантувати стабільне зростання в цифрову добу. Для України, яка активно прямує шляхом цифрової трансформації, розбудова надійної та доступної цифрової інфраструктури є стратегічним завданням.

Цифровий перехід — це не лише технологічне оновлення, а й глибока трансформація економіки, управління, освіти та суспільства в цілому. Щоб цей процес був ефективним, сталим і всеосяжним, потрібен чіткий стратегічний підхід. Нижче подано головні пропозиції та рекомендації, які можуть бути орієнтиром для держави, бізнесу та громадського сектору в Україні. Прискорення цифровізації та формування стійкої цифрової стратегії є критичними стадіями для розвитку економіки будь-якої країни, враховуючи Україну. Щоб забезпечити ефективне впровадження цифрових технологій, потрібно визначити комплексні кроки в напрямку розбудови інфраструктури, освіти, законодавства, а також підтримки бізнесу та громадян. Розглянемо стратегії прискорення цифрового переходу та очікуваний результат (табл. 6).

Таблиця 6

Стратегії прискорення цифрового переходу

Стратегії	Характерні особливості	Результат
Формування комплексної державної цифрової стратегії	Розробка державної стратегії цифровізації, що включатиме пріоритети у технологіях, інфраструктурі та інвестиціях	Чітка дорожня мапа для цифрової трансформації господарства на 5-10 років
Інвестиції в цифрову інфраструктуру	Забезпечення доступу до високошвидкісного інтернету по всій країні, розвиток	Покращення доступу до цифрових сервісів та перспектив для

	національних дата-центрів і хмарних платформ	підприємств та громадян
Створення сприятливого регуляторного оточення	Оновлення законодавства щодо електронної торгівлі, захисту даних, застосування новітніх технологій	Підвищення довіри до цифрових технологій та нововведень в бізнесі та державному керівництві
Підтримка цифрових стартапів та нововведень	Забезпечення фінансування для стартапів, творення інноваційних хабів та акселераторів	Розвиток стартапів та нових технологій, які сприяють економічному піднесенню.
Підвищення цифрової обізнаності та розвитку умінь	Масові онлайн-курси та платформи для здобуття цифрових навичок всіх прошарків населення	Збільшення числа кваліфікованих фахівців для діяльності в цифровій економіці
Стимулювання цифровізації малого та середнього бізнесу	Пільгові позики, гранти і освіта для МСП з впровадження цифрових технологій	Підвищення ефективності та конкурентоздатності малих і середніх підприємств
Впровадження електронних державних послуг	Розвиток порталу «Дія», інтеграція цифрових сервісів у державне управління	Зручний доступ до державних сервісів і зменшення бюрократії
Створення безпечного й прозорого цифрового простору	Розвиток систем кібербезпеки, викладання громадян кібергігієні	Підвищення рівня оборони персональних даних та зменшення кібернетичних загроз
Моніторинг і оцінка цифрових ініціатив	Впровадження системи контролю та оцінювання результативності цифрових ініціатив	Постійне покращення цифрових стратегій на основі справжніх наслідків

Джерело: сформовано та доповнено автором на основі [24]

Прискорення цифрового переходу в Україні потребує комплексного підходу, в якому поєднуються інвестиції в інфраструктуру, розбудова людського потенціалу, регуляторна підтримка та стратегічне бачення на рівні держави. Цифрова трансформація — це не самоціль, а засіб збільшення конкурентоспроможності країни, якості життя громадян та ефективності державного управління. Реалізація вищевказаних стратегій дозволить Україні повноцінно інтегруватися у глобальну цифрову економіку та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Втілення цих порад буде основою для вдалого прискорення цифровізації та розробки дієвої цифрової стратегії економічного поступу. Створення потужної цифрової інфраструктури, підтримка новаторства, підвищення цифрових навичок і розбудова інклюзивного середовища для бізнесу й громадян є важливими кроками для забезпечення сталого розвитку цифрової економіки в Україні.

Перехід до цифрової економіки вимагає впровадження комплексних та стратегічних дій на всіх щаблях. Щоб цілком використати потенціал цифрових технологій та гарантувати економічне зростання, потрібно реалізувати кілька ключових кроків, спрямованих на створення сприятливого середовища для цифровізації у бізнесі та державному управлінні. Реалізація потенціалу цифрової економіки потребує не тільки технологій, а й скоординованих зусиль усіх секторів. Своєчасні інвестиції в цифрові навички, інфраструктуру та регуляторне довкілля створюють підґрунтя для сталого економічного розвитку та інтеграції України в

глобальну цифрову спільноту. Ці практичні кроки можуть стати основою для втілення потенціалу цифрової економіки України. Впровадження цих заходів дозволить не тільки підвищити ефективність управління та бізнесу, а й забезпечити стале економічне зростання в умовах глобалізованого цифрового світу.

Висновки

Створення умов для цифрових перетворень економіки як підґрунтя ефективної, прозорої та інклюзивної системи для забезпечення нового етапу у розвитку цифрової держави сприяє впровадженню розумних підходів та цифровому поступу інноваційної діяльності. Такий цифровий перехід формує передумови для розбудови нової екосистеми у сфері інновацій, що є надзвичайно важливими для захисту суверенітету та територіальної цілісності, економічного поступу країни, відбудови й підтримки процесу трансформації України. Розкриттю потенціалу сприятимуть глобальна рада цифрових лідерів у галузях ІТ і цифрових трансформацій, комплексна реформа інституту наукових парків та інвестиційний каталог імпаکت-підприємств для розв'язання економічних негараздів та створення нової моделі економіки.

Діджиталізація стала ключовим чинником економічного зростання, модернізації та піднесення глобальної конкурентоспроможності країн. Для України перехід до цифрової економіки відкриває великі перспективи: збільшення продуктивності, розвиток інновацій, ефективніше державне управління, нові формати зайнятості та посилення експортного потенціалу, зокрема у галузі ІТ. Водночас, цей процес супроводжується викликами — цифровою нерівністю, браком фахівців, потребою в інфраструктурі та системній підтримці.

Успішна цифрова трансформація вимагає комплексного підходу: розбудови цифрової інфраструктури, інвестицій в людський капітал, вдосконалення законодавства, підтримки малого бізнесу та кібербезпеки. Перехід до цифрової економіки — це не лише технологічна модернізація, а перетворення всієї моделі економічного розвитку країни. За умови послідовної політики, партнерства між державою, бізнесом та спільнотою, Україна має реальний шанс стати міцною цифровою державою з високим рівнем інновацій та стабільним економічним зростанням.

Список використаних джерел

1. Безрук Д.І. Діджиталізація економіки в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки. 2023. № 71. С. 43–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-71-06>.
2. Дернова І.А., Боровик Т.М. Цифровізація економіки України в умовах пандемії: тенденції та напрями розвитку. *Economics: time realities*. 2022. № 1 (59). С. 22–29. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2022/No1/22.pdf>.
3. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 155–163. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.
4. Подольчак Н.Ю., Білик О.І., Левицька Я.В. Сучасний стан цифровізації в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7300> DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.4.
5. Шталь Т., Плеханов К. Позиція України в міжнародних рейтингах оцінки рівня цифрового розвитку країн. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №8 (08). С. 22-28. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-5>.
6. Роцук М.В. Україна в міжнародних рейтингах цифрового розвитку: стратегування та перспективи. *Dictum Factum*. 2020. № 3 (8). С. 49–58. DOI <https://doi.org/10.32703/2663-6352/2020-3-8-49-58>.
7. Семенов А.Ю. Аналіз світових рейтингів оцінки формування та розвитку

цифрової економіки та місце України в них. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 8. С. 38–43. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-43-6>.

8. Войтенко В.О. Порівняльний аналіз рівня цифровізації економіки України у міжнародних рейтингах. *Стратегія економічного розвитку України*. 2020. № 46. С. 23–35. DOI 10.33111/sedu.2020.46.023.036.

9. Руденко М.В. Аналіз позицій України в глобальних індексах цифрової економіки. *Економіка та держава*. 2021. № 2. С. 11–18. DOI: 10.32702/23066806.2021.2.11.

10. Пічкурова З.В. Розвиток цифрової економіки України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск # 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-73>.

11. Боліла С. Роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка. 2023. №16. С. 265-275. URL:<https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.35>.

12. Крилов Д.В. Загальна характеристика основних компонентів цифрової економіки. *Economic Synergy*. 2023. №(3). С.143–153. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-3-10>

13. Форум цифрової трансформації 2.0: світові тренди у розвитку технологій. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3335093-forum-cifrovoi-transformacii-20-svitovi-trendi-u-rozvitku-tehnologij.html>.

14. Попова Л. В. Світовий досвід цифровізації ринкових відносин. *Економіка і регіон*. 2024. №3(94). С. 72–77. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).3484](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).3484).

15. Перішко Н.П. Вплив цифровізації на економіку: переваги та ризики. URL:<https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/146.pdf>.

16. Кужда Т., Луциків І. Дослідження стану та перспектив цифрового розвитку в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 5–6 (78–79). URL:https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.

17. Україна долучилася до Програми «Цифрова Європа»: що це означає. URL:<https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-doluchylasia-do-prohramy-tsyfrova-ievropa-shcho-tse-oznachaie>.

18. Україна значно покращила позиції у світових рейтингах цифрового урядування. URL:<https://interfax.com.ua/news/telecom/1015169.html>.

19. IMD business school for management and leadership courses. World Digital Competitiveness Ranking. 2023. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/worldcompetitiveness-center/rankings/world-digitalcompetitiveness-ranking/>.

20. Здреник В., Грод А., Очеретко Б., Бохонський В. Вплив цифрових технологій на розвиток бізнесу: трансформація бізнесмоделей та управління інноваційними проектами. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 2. С. 453-464. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.453>.

21. Черьомухіна О.К., Чалюк Ю.О., Кириленко В.І. Сучасний вимір ринку праці в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск # 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-85>.

22. Рачинська Г. Засади цифрової економіки в інфраструктурі сучасного бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-107>.

23. Пашов Д. Р., Бойчук Н. Я. Вплив цифрової інфраструктури на трансформацію бізнес-моделей та управління бізнес-процесами. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : зб. тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт.

2024 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. С.93-94.
URL:<https://orcid.org/0000-0002-1548-5472>)

24. Овсієнко О. В. Цифрова інфраструктура підтримки малого бізнесу в Україні.
Ефективна економіка. 2021. №2. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.84.